

Ons nummer: 023.002230

Informatie raad/mededeling college

Onderwerp	Financiering van de uitvoering van de jeugdwet
Commissie	Boarger en Mienskip (BM)
Collegebesluit d.d.	10 oktober 2023
Portefeuillehouder	Petra van den Akker
Team	Beleid Sociaal Domein
Adviseur	Inge Slagter

Reden informatieverstrekking actieve informatie van het college

Collegebesluit

a. actief de raad te informeren over de financiële prognose Jeugd via bijgevoegde Actieve Informatie

Toelichting/achtergrond

In 2015 zijn de gemeenten verantwoordelijk geworden voor de jeugdwet. Dit betekent dat wij zorgplicht hebben voor de inwoners die jeugdhulp nodig hebben. Als gemeente betalen we de jeugdhulp. We verwijzen zelf, maar ook de huisarts, jeugdarts en medisch specialist kunnen verwijzen. Ook zijn we verantwoordelijk voor jeugdbescherming en jeugdreclassering. Rechters en Gecertificeerde Instellingen kunnen daarmee ook verwijzen. De beperkte mogelijkheid tot sturing op de kosten heeft onder andere te maken met meerdere onafhankelijke verwijzers.

Hoe monitoren we de financiën met betrekking tot Jeugdzorg?

Er is een maandelijkse ambtelijke overlegstructuur waarin de laatste financiële ontwikkelingen met betrekking tot de financiën Jeugdzorg worden doorgesproken. Hierbij duiden we inhoudelijk de nieuwste cijfers. Dit overleg bestaat uit de financieel adviseur, business controller, budgethouder/teammanager gebiedsteam, beleidsadviseur jeugd, data-analist Sociaal Domein, gedragswetenschapper en de contractmanager. We werken data gedreven. Hierdoor kunnen we nauwkeuriger trends en ontwikkelingen per vorm van zorg constateren en kunnen we een prognose doorrekenen.

Vanaf mei is het mogelijk om een redelijke prognose te maken voor het einde van het jaar 2023. De reden dat dit in mei pas kan, is omdat er eerst een paar maanden nodig zijn om een duidelijk beeld te krijgen van dat jaar. Daarbij is het goed om op te merken dat de declaraties van zorgaanbieders achteraf vertragend werken voor ons financiële beeld.

Hoe ziet de financiële prognose 2023 Jeugdzorg eruit?

We voorzien dat het begrote bedrag van €27,5 miljoen (primitieve begroting) voor Jeugd dit jaar wordt overschreden.

Via de Bestuursrapportage april, mei, juni hebben we een verwacht tekort van €1 miljoen gemeld. Daarom stellen wij via de Bestuursrapportage van juli, augustus en september aan u voor om dit verwachte tekort in 2023 aan te vullen vanuit de Algemene Reserve met € 1 miljoen.

Op basis van de doorberekening van eind augustus neemt de prognose een mate van grootte aan die we zorgelijk achten. Het verwachte tekort op de begroting Jeugd is opgelopen naar circa € 3.200.000 eind dit jaar. Deze informatie sluit aan bij de Bestuursrapportage juli, augustus en september die u nog toekomt.

Als vooruitblik op een dekkingsvoorstel kunnen we momenteel constateren dat er nog ruimte zit in de lopende begroting van het Sociaal Domein. De verwachte tekorten op Jeugd kunnen we mogelijk hiermee opvangen. Mochten de tekorten op de begroting Jeugd verder oplopen, dan zal dit worden verwerkt in het jaarresultaat.

Vermeld in:	Verwacht tekort 2023	Voorlopige dekking	Dekkingsvoorstel:
Bestuursrapportage april, mei, juni	€1.000.000	€1.000.000	Algemene Reserve; voorstel in bestuursrapportage
Bestuursrapportage juli, aug., sept.	€3.200.000	€3.200.000	Lopende begroting Sociaal Domein
Totaal	€4.200.000	€4.200.000	

Hoe ziet de begroting 2024 met betrekking tot Jeugd eruit?

In de programmabegroting 2024 hebben we het begrote bedrag voor Jeugd structureel opgehoogd met €1 miljoen. Gezien de huidige ontwikkelingen en recente prognoses is het onzeker of de verhoging van structureel €1 miljoen toereikend zal zijn.

Vanaf 2024 start de nieuwe inkoop voor specialistische jeugdhulp en Wonen. Het financiële effect van deze inkoop is nog onduidelijk. Daarnaast werken we toe naar een landelijk uniform tarief voor gecertificeerde instellingen. Zodra deze regeling definitief is uitgewerkt, kunnen we de gevolgen doorberekenen.

Ondanks het tekort dat we dit jaar verwachten, kunnen we (nog) niet aantonen of dit een structurele ontwikkeling is. Hierdoor is het niet vanzelfsprekend om de begroting verder op te hogen.

Wat zijn de oorzaken van het verwachte tekort?

We ervaren een toename van complexiteit van zorgvragen en zien ook een toename in het aantal zorgvragen van jeugdigen. Dit blijkt een structurele landelijke ontwikkeling te zijn. Onze gemeente is hierin dan ook niet uniek. Ook voor volgend jaar verwachten we dat deze ontwikkeling doorzet.

De totale kosten jeugd passen binnen de jeugdwet en is daarmee een wettelijke verplichting. De Rekenkamer heeft onlangs onderzocht hoe we als gemeente en specifiek ook de gemeenteraad invloed kunnen uitoefenen op de jeugdzorgkosten. Dit blijkt voornamelijk zeer beperkt te zijn.

De inkoop van onze jeugdzorg hebben we belegd bij Sociaal Domein Fryslân (SDF). Onze budgetten Jeugd hebben we onder andere ingedeeld op basis van de zorgtrajecten die Sociaal Domein Fryslân definieert (SDF). Uit onze analyse blijkt dat de financiële afwijking vooral voortkomt uit de volgende vier onderdelen:

- *Jeugd Herstel specialistisch*
Binnen deze categorie zorgtrajecten wordt hulp verleend bij een jeugdige waarbij herstel mogelijk is en duidelijke ontwikkeldoelen zijn. Voor deze zorg moet worden verwezen en is niet vrij toegankelijk.
We zien bij deze categorie een grote toename van cliënten. Daarbij zien wij een verschuiving in de intensiteit. Dit betekent dat er sprake is van een complexere zorgvraag en een duurder traject.
- *Maatwerkcontracten*
Indien de geboden hulp niet binnen de vooropgestelde profielen van SDF past of een zorgaanbieder niet ingekocht is bij het SDF kan er een maatwerkcontract met de zorgaanbieder worden afgesproken. In dit maatwerkcontract wordt overeenstemming bereikt over de geboden zorg en de kosten van deze zorg.
We zien hier een grote financiële afwijking. Dit komt doordat er meer maatwerkcontracten zijn afgegeven. Redenen hiervoor zijn;

1. De zorgtrajecten passen niet binnen de huidige aanbestedingsprofielen.
  2. Soms moet er worden uitgeweken naar andere regio's, omdat er bijvoorbeeld niet voldoende verblijfplaatsen in Friesland zijn.
  3. Daarnaast wordt er door de gecertificeerde instellingen (GI) en het gebiedsteam regelmatig doorverwezen naar niet gecontracteerde partners. Dit komt door lange wachtlijsten bij gecontracteerde aanbieders. Of omdat er geen gecontracteerde aanbieders zijn die de zorg bieden die noodzakelijk is.
- *Jeugd Verblijf*
Verblijf wordt toegekend als de jeugdige inwoner residentiële zorg behoeft. Dit kan op een zorgboerderij (logeerweekenden) ofwel voor langere tijd in een instelling.
We zien hier een toename van het aantal jeugdigen en een flinke verhoging van het aantal etmalen dat is geïndiceerd. We kunnen dit nog niet goed duiden. We gaan dit dan ook verder onderzoeken.
  - *Jeugdbescherming/ jeugdreclassering*
De Gecertificeerde Instellingen (GI's) leveren zorg op het gebied van jeugdbescherming en jeugdreclassering. De kosten van de GI's stijgen. De voorschotten voor dit jaar zijn € 508.000 hoger dan het begrote bedrag van ruim € 2 miljoen. De GI's leveren op basis van de verwachte te leveren zorg een prognose aan. De gemeenten nemen die prognose over. Het blijkt dat het aantal onder toezichtstellingen (OTS) voor de gemeente Súdwest Fryslân behoorlijk gestegen zijn. Daarnaast is er een verhoging van de subsidie toegekend in verband met indexatie en de verlaging van de caseloadnorm bij de GI's. Dit past binnen de landelijke ontwikkelingen.

Wat zijn de actiepunten?

Met het besef van hoge urgentie in het achterhoofd is er de wens u zo spoedig mogelijk te informeren over oorzaak en gevolgen. En wellicht nog belangrijker wat er (on)mogelijk is op het gebied van sturings- en beheersmaatregelen. Het vraagt echter wel enige tijd om zaken grondig te analyseren en oplossingsrichtingen te onderzoeken. Er is voor gekozen om u zo snel en zo transparant mogelijk mee te nemen. Dit brengt het risico met zich mee dat we nog niet een compleet onderzoek en plan van aanpak kunnen verstrekken. Het is daarbij goed om te benoemen dat sturing op deze begroting zeer beperkt is door de complexiteit van het jeugdhulpstelsel.

Korte termijn <3 maanden

- We inventariseren de situatie bij andere (Friese) gemeenten die nu met dezelfde problematiek rondom de begroting Jeugd kampen. Na een korte rondvraag bij andere (Friese) gemeenten, blijkt dat er meerdere gemeenten zijn die ook tekorten op jeugd laten zien.
- We analyseren de oorzaken om te komen tot een aantal beheersmaatregelen.
- We maken een inschatting van effecten van diverse ontwikkelingen zoals bijv. de inkoop van de jeugdzorg.
- We blijven de financiële ontwikkeling van de begroting Jeugd nauwlettend volgen en verdiepen onze analyse over de tekorten per jeugdzorgvorm.
- We verwerken de bovengenoemde punten in een actieve informatie die we aan u verstrekken.

Middellange termijn >3 maanden

- We zijn aan de slag met de informatievoorziening jeugdzorg zoals u die graag ziet (aangenomen motie - 28 september 2023).
- We zijn aan de slag met de opmaat naar het herijken van het jeugdbeleid. Zo zijn we onlangs met een visieleertraject onder begeleiding van de VNG gestart. Tevens hebben we de opdracht gegeven om tot een nulmeting over jeugd te komen; we brengen verschillende data samen over jeugd(zorg) in onze gemeente en vergelijken dit met de rest van Friesland en Nederland. Over het proces van de herijking van het jeugdbeleid ontvangt u een actieve informatie.

Hoe houden we u verder op de hoogte?

We nemen u graag zo actief mogelijk mee in deze recente ontwikkelingen. Onze reguliere route hiervoor is via de bestuursrapportages. Voorstellen wat betreft dekking die binnen uw mandaat vallen, ziet u tegemoet via een raadsvoorstel of de bestuursrapportage. Indien de financiële ontwikkeling meer toelichting behoeft, nemen we u mee via actieve info.

Bijlage(n)

1. n.v.t.